

ถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี 2563

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเทคโนโลยีการเกษตร

ตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่

ประวัติความเป็นมา

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการเป็น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเทคโนโลยีการเกษตร นั้น คุณสุริยา ชันแก้ว ได้ทำงานที่บริษัทเอกชนของประเทศญี่ปุ่น ในช่วงปี 2560 บริษัทได้เปลี่ยนฐานการผลิตกลับไปประเทศญี่ปุ่น คุณสุริยา ได้เลือกกลับไปเป็นเกษตรกรที่บ้านเกิดจังหวัดแพร่ เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีความสุขและได้อยู่กับครอบครัว จึงเลือกทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง โดยเริ่มต้นอาชีพเกษตรกร จากแม่ยายของคุณสุริยา มีอาชีพปลูกผักขายมากกว่า 40 ปี และมีชาวบ้านละแวกใกล้เคียงมาขอเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน และขอความรู้ในด้านการเกษตรอยู่เสมอ จึงชักชวนชาวบ้านทำการเกษตร และรวมกลุ่มไปศึกษาดูงานการปลูกผักที่ อำเภอภูทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์ จากนั้นในปี พ.ศ. 2557 กศน.อำเภอคลอง จึงได้จัดตั้งเป็นศูนย์

กิจกรรมธรรมชาติ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรธรรมชาติ จึงมีคนในหมู่บ้านละแวกใกล้เคียงเข้ามาศึกษาเรียนรู้จำนวนมาก ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 กอธมน. ร่วมกับ กศน. ได้ยกระดับศูนย์เรียนรู้นี้ เป็นศูนย์เรียนรู้ประจำตำบล ชื่อว่า ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ จากนั้นได้มีการพัฒนาปรับปรุงศูนย์ฯ มาโดยตลอด เพิ่มกิจกรรมทางการเกษตร และนำนวัตกรรมทางการเกษตรมาใช้ในศูนย์ฯ มากยิ่งขึ้น เช่น เครื่องตั้งเวลารดน้ำผักอัตโนมัติ การเลี้ยงไส้เดือนแอฟริกัน ซึ่งมีผู้สนใจจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในอำเภอ และต่างจังหวัด ขอเข้ามาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2561 สำนักงานเกษตรอำเภอคลอง ได้เห็นว่าศูนย์เรียนรู้แห่งนี้มีศักยภาพ จึงพัฒนาให้เป็น ศพก. เครือข่าย จากนั้นได้นำโรงเรียนอัจฉริยะมาติดตั้ง เป็นโรงเรียนสำหรับปลูกผักกางมุ้ง สามารถควบคุมการทำงานได้ทางโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้เกษตรกรได้นำไปเป็นต้นแบบด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้งานหัตถกรรม งานฝีมือ และการแปรรูปสินค้าเกษตร

แรงจูงใจ

แรงจูงใจในการทำการเกษตรปลอดภัย เนื่องจาก ชาวบ้านแม่ลาเป็นโรคมะเร็งจำนวนมาก จึงมีความคิดว่าควรทำการเกษตรให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยเพื่อชาวบ้านและตนเองจะได้มีแหล่งอาหารปลอดภัย จะได้มีสุขภาพที่ดี ประกอบกับการขาดแคลนแรงงานในการพ่นยา ถ้ามีการปรับเปลี่ยนเป็นการผลิตปลอดภัยจะมีตลาดขายผักได้มากขึ้น

การรับรองเกษตรปลอดภัย

ในปี พ.ศ.2562 จึงขอใบรับรองการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และใบรับรอง GAP และได้รับใบรับรอง GAP จำนวน 3 ใบ ในพืช 6 ชนิด สมาชิกกลุ่มปลูกผักได้รับใบรับรอง GAP จำนวน 9 ใบ และมีใบรับรองเกษตรกรธรรมชาติ

ผักที่ได้รับการรับรอง GAP

บวบเหลี่ยม ฟักทอง ผักบุ้งจีน กระเพรา ผักสลัด ข่า ตะขอยี่

กิจกรรมของศูนย์เรียนรู้

1. การทำปุ๋ยหมัก มีข้อมูลการทำปุ๋ยหมัก เช่น วัสดุอุปกรณ์ วิธีการผลิต การนำไปใช้ ปริมาณธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง ธาตุอาหารเสริม
2. การเลี้ยงไส้เดือน มีข้อมูลสายพันธุ์ไส้เดือน การดูแล การขยายพันธุ์ การผลิตมูลไส้เดือน การนำไปใช้ ประโยชน์
3. โรงเรือนอัจฉริยะ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้จัดการแปลง เช่น การควบคุมการจ่ายน้ำ การปิดเปิด ม่านบังแสง พัฒลาระบายความร้อน การควบคุมผ่านระบบมือถือ
4. แปลงผักตามฤดูกาล แนะนำวิธีการเตรียมดินการเพาะเมล็ด การปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิต การกำจัดศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี และวิธีการขาย
5. เตาชีวมวล การผลิตถ่านคุณภาพสูงและน้ำส้มควันไม้ ซึ่ง กอรมน. เป็นผู้สนับสนุนเตาชีวมวล
6. แปลงปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อใช้ล่อแมลงที่มีประโยชน์ และปลูกเพื่อความสวยงาม
7. การปลูกผักหวานป่า โดยวิธีเพาะเมล็ด การปลูกผักหวานแซมต้นดอกแค ซึ่งให้ผลผลิตดีกับพืชทั้ง 2 ชนิด
8. การกำจัดศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ใช้สมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน มาทำเป็นน้ำหมักไล่แมลง การผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวาเวเรีย
9. หัตถกรรม การทอผ้าพื้นเมือง และผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง
10. การแปรรูปผักเป็นชาสำเร็จรูป

แหล่งศึกษาหาความรู้

1. ศึกษาจากแม่ยายซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์
2. ศึกษาจากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จาก YOUTUBE
3. การทดลอง
4. การไปศึกษาดูงานแหล่งปลูกผักต่างจังหวัด

ภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงาน

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ
2. กอรมน.
3. กศน.
4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
5. อบจ. อบต.
6. หน่วยงานอื่นๆ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรปลอดภัย

1. มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี
2. มีตลาดเพื่อขายสินค้าเกษตรของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น
3. สินค้าขายได้ดี สินค้ามีชื่อเสียงในหมู่บ้าน
4. มีความมั่นคงทางอาหารและรายได้

เป้าหมายหลัก ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

เป้าหมายลำดับถัดไป

1. นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าทำได้จริง
2. นำนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเกษตรให้มากขึ้น เพื่อ ลดต้นทุนในการทำการเกษตร
3. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด บริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้น้ำอย่างประหยัด ลดต้นทุนการผลิตให้ได้มากที่สุด
4. พัฒนาด้านการตลาด พัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าของชุมชน วิสาหกิจชุมชน เพื่อจำหน่ายสินค้าให้กับผู้มาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ พัฒนาขายสินค้า Online
5. พัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าให้ได้รับเครื่องหมาย Organic Thailand
6. เป็นต้นแบบและสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นๆ และขยายผลของศูนย์เรียนรู้
7. ผลิตสินค้าของกลุ่มสมาชิกให้ออกมาบ่อนตลาดได้อย่างต่อเนื่องทั้งปี

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ความกล้าในการลงมือทำ กล้าทดลอง
2. กล้าเสี่ยง กล้าลงทุน
3. หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาปรับใช้
4. การพึ่งพาตนเอง
5. ชาวบ้านเห็นด้วยและพร้อมเข้าร่วมกลุ่ม

ปัญหาอุปสรรค

1. ด้านการตลาด ตลาดยังไม่กว้าง ปัจจุบันขายในตลาดของชุมชน
2. ไม่สามารถควบคุมคุณภาพสินค้าของสมาชิกในกลุ่มได้
3. ภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตลดลง

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการถอดบทเรียน

รายชื่อคณะผู้จัดทำ
การถอดบทเรียน “เกษตรปลอดภัย”

ผู้จัดทำ

1. นางสาวอรรรณ คงอภิรักษ์	ผอ.กลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร
2. นายนฤตม สุริยตัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
3. นางวิจิตรา เขาวะเจริญ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวนันท์นี ทองคงเหี้ย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
5. นางมนพิภา ชัยปรีชา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
6. นางสาวนิลธิตา ฟรอมชัยภูมิ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
7. นายจิตตพล บุษบรรณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร